

XXX. könyvtári hetek Komárom-Esztergom megyében

A Komárom-Esztergom megyei könyvtári hét (napok, hetek) csöndes - és visszhangtalan jubileumhoz érkezett. 1972-ben, a Nemzetközi Könyvév tiszteletére szerveztük meg első alkalommal ezt a rendezvénysorozatot, amely nemcsak az olvasóknak, hanem a könyvtárosoknak is biztosít hasznos programokat, esetenként „baráti találkozót”. Ebben az évben immár harmincadszor jelent meg a felhívás, a központilag készült programfüzet, harmincadszor találkoztak a hagyományos őszi továbbképzésen a megye könyvtárosai, harmincadszor hívtuk különböző rendezvényekre olvasóinkat az őszi közepén. Még vázlagszerűen sem könnyű felidézni, milyen központi programokat szerveztünk erre az alkalomra. A magyar könyvnyomtatás 500 éve, a gyermekek nemzetközi éve, könyvtári jubileumok, a könyvtárügy aktuális témái kerültek napirendre. Ha erre lehetőség nyílt, új, vagy megújult könyvtárakat is köszöntöttünk az ünnepsorozat keretében.

Az idei program az Olvasás Éve jegyében zajlott. A könyvtárosoknak szervezett továbbképzések az olvasók tájékoztatásának, színvonalasabb, hatékonyabb „kiszolgálásának” segítségét kívánta elősegíteni, (tárgyszórendszer a tájékoztatás-tájékozódás könnyítésére, a megújult könyvtárközi kölcsönzés eredményei, gondjai) bár ez tulajdonképpen minden szervezett és önképzésen alapuló képzésre, továbbképzésre elmondható. Az Olvasás Éve alkalmából a műsorfüzetben a szokottnál is több programot ajánlottunk a könyvtárak használói számára. Elsősorban a kisgyermekekre gondoltak a könyvtárosok a tervezés során: főleg Tatabányán volt sok rendezvény az általános iskolák alsó tagozatosainak. A különböző könyvtárbemutatók elsősorban a könyvtárhasználat megismertetését, a „barátkozás-t” szolgálták. Irodalmi estek, hagyományos író-

olvasó találkozók is színesítették a programot. A változatos, gazdag műsorfüzet jelzi azon törekvésünket, hogy szeretnénk megtartani a könyvtárak jelenlegi használóit, megnyerni új rétegeket a művelődés ügyének, és időben szeretnénk gondoskodni az „utánpótlásról”, kiemelt feladatnak tekintjük, saját eszközeinkkel is segítjük a gyermekek olvasóvá nevelését.

A könyvtári hét bevallott célja mindig az volt, hogy a koncentrált, időben összesűritett rendezvénysorozattal, és az ezt kísérő sajtópropagandával felhívjuk a figyelmet a könyvtárak, a könyvtárhasználat fontosságára. Az elmúlt évtizedekben a tervezés során gyakorta a sajtó tájékoztatását is „megszerveztük”, nemcsak a könyvtári hét programjaihoz hívtuk az újságok munkatársait, hanem a könyvtári munka egy-egy területéről is tájékoztattuk az olvasókat. Nem egyszer maguk a könyvtárosok is tollat fogtak, hogy írjanak munkájukról.

A könyvtárak munkája, éppen az élethosszig való tanulás, a szakmai ismeretek folyamatos bővítésének szükségessége miatt fontosabb, mint valaha. Ezért a korrekt tudósítások mellett szívesen olvastunk volna - olvasnánk - a könyvtárak szerepéről a tudás alapú társadalom megteremtésében, az erőfeszítésekről, amellyel folyamatosan alkalmazkodunk a kor követelményeihez. Nem könnyű - időnként nem is sikerül - a bestsellertől az oktatási segédletekig, a magazinoktól a hangoskönyveken át a videóig, a CD-ig beszerezni mindazt, amire a megye lakossága joggal tart igényt. A tájékoztatás új eszközei megsokszorozzák lehetőségeinket. Minderről sokkal többet és többekhez kellene szólni. Remélhetőleg erre is lesz még alkalom az Olvasás Évében.

Takács Anna

könyvtáros

József Attila Megyei Könyvtár

Az Országos Dokumentumellátó Rendszer és a könyvtárközi kölcsönzés:

„könyvtárközis” konferencia Tatabányán a József Attila Megyei Könyvtárban

Ebben az évben ellenőrizték az Országos Dokumentumellátó Rendszer (ODR) tagkönyvtárait. A NKÖM a költségvetésben elkülönített összeggel évente támogatja e könyvtárakat, így sok mindenre kiterjedt a vizsgálat. Kíváncsiak voltak arra, hogy a tagkönyvtárak hogyan gazdálkodnak a dokumentumok beszerzésére, a könyvtárközi kölcsönzés postaköltségére fordítható összeggel, milyen eszközöket vásárolnak, mennyire veszik komolyan a dokumentumszolgáltatási és nyilvántartási kötelezettséget. 56 könyvtárat ellenőriztek.

Ez az ellenőrzés adta az ötletet, hogy pályázzunk a NKÖM-nál egy országos konferencia megrendezésére. Úgy gondoltuk, hogy hasznos lenne azokat a könyvtárosokat összehívni, akik naponta foglalkoznak a könyvtárközi kölcsönzéssel, és együtt meghallgatni, megvitatni a vizsgálat eredményét. Előadókat hívni, akik jó ismerői és használói az ODR lelőhely-adatbázisának. A pályázat benyújtását egy kis közvélemény-kutatás előzte meg. A könyvtárközis levelezőlistán megkérdeztük az érdekelteket, és várakozáson felüli volt az egyetértés. Mindenki megerősítette, hogy jó az elképzelés, ráadásul az ismeretszerzési lehetőség mellett végre személyesen is találkozhatnak azok a kollégák, akik szinte nap mint nap leveleznek egymással. Megbeszélhetik a közös problémákat, átadhatják tapasztalataikat.

Beadtuk pályázatunkat és sikerrel jártunk. Elfogadták a költségvetésünket, így négy előadót kérhettünk fel. Dr. Kenyéri Katalint, a NKÖM munkatársát, Dr. Koltay Klárát, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár főigazgató-helyettesét, Dávid Boglárkát, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár, és Szalókné Sulyok Emíliát, a Bercsenyi Dániel Megyei Könyvtár könyvtárosát. Mind az 56 könyvtárnak elküldtük a meghívót, mellékelve a részletes programot, megajánlva az útiköltség térítését. Több mint száz jelentkezési lap érkezett vissza. A közbejött időpontmódosítás se vette el senkinek sem a kedvét, így október 18-án sorra érkeztek az ország különböző pontjáról - Debrecentől Sopronig, Pécestől Salgótarjániig, Szegedről Nyíregyházáig - a könyvtárközis kollégák. 9 órától már érkeztek, így volt idő az ismerkedésre, könyvtár bemutatásra, egy kis kávézásra, csevegésre.

11 órakor Dr. Monostori Imre, könyvtárunk

igazgatója nyitotta meg a konferenciát. Köszöntötte a résztvevőket, örömét fejezte ki, hogy ilyen sokan eljöttek, hogy időt és energiát nem sajnálva ennyien hajlandóak az együttműködésre. Ezután kezdődött meg a konferencia érdemi része. Kenyéri Katalin beszámolt az ODR vizsgálatáról. Beszélt a nyilvántartások hiányosságairól, az egyenlőtlen terhelésről, egy-egy kimagasló teljesítményről, a postaköltség elszámolásának problémájáról, a minőségbiztosításról. Koltay Klára az ODR lelőhely-adatbázist, az abban való keresést mutatta be. Cél - mondta, hogy a tagkönyvtárak mihamarabb a teljes állományukkal képviseljék magukat az adatbázisban, ezzel elkerülhető lenne egyes könyvtárak túlzott megterhelése. Dávid Boglárka és Szalókné Sulyok Emília saját könyvtáruk könyvtárközi kölcsönzésének gyakorlatát, forgalmának alakulását és nyilvántartását mutatta be. Az előadásokat projektorral kivetített grafikonok, táblázatok, keresési példák tették még érdekesebbé.

Délutánra terveztük a hozzászólásokat, a kötetlenebb beszélgetést. Elsőként Kürti Lászlóné, az OSZK Dokumentumellátó Szolgálat osztályvezetője számolt be az IFLA VII. Nemzetközi Könyvtárközi konferencián hallottakról. Arról, hogy a jó szolgáltatás feltétele a teljes körű nagy központi katalógus, a képzett személyzet, az együttműködés és a liberális kölcsönzési gyakorlat. Ismertette az IFLA állásfoglalását a digitális szerzői jogról, arról, hogy az mennyire befolyásolja az információhoz jutás lehetőségét.

A beszámoló után a kollégák elmondták saját problémáikat. Szóba került, hogy egyes könyvtárak indokolatlanul terhelik a felsőoktatás könyvtárait, nem veszik figyelembe a gyűjtőkört, a távolságot. Ugyanakkor vannak kihasználatlan lehetőségek is, amelynek oka lehet a nem megfelelő létszám, az infrastruktúra hiánya, esetleg munkaszervezési probléma. A kérések száma, a gyors teljesítés igénye emelkedik, ami nagyfokú együttműködést kíván. A hozzászólásokból kiderült, hogy az esetek többségében pont ez az együttműködés segít a leghatékonyabban. Azonnali visszajelzésekkel elkerülhető egy-egy kérés elakadása. A különböző adatbázisokban, a könyvtárközisek levelezőlistáján gyorsan kideríthető, hogy hova

érdemes levelet küldeni. A Könyvek Központi Katalógusa szolgáltatását is igénybe kell venni, és minden lehetőséget ki kell használni, hogy kéréseink a megfelelő helyre érkezzenek. Ezzel időt, pénzt és felesleges munkát takaríthatunk meg. Az egész konferenciára az együttműködési szándék volt a jellemző, és talán ez a legfőbb hozama, hisz ez nem pénz, hanem hozzáállás kérdése.

A konferencia azzal a kéréssel zárult, hogy - ha mód van rá - évente találkozunk, mert hasznos volt, sok tapasztalatot gyűjtöttünk. Ezt a kérést erősítette meg az a számtalan levél is, amelyet a kollégák hazatérésük után küldtek nekünk. Bízunk benne, hogy ez a „kérés” is teljesíthető!

Fátrai Erzsébet Márta

könyvtáros

József Attila Megyei Könyvtár

Névadó ünnepség a lábatlani községi könyvtárban

A nagyközségi könyvtár az idei esztendőben ünnepli fennállásának 30 éves évfordulóját, ebből az alkalomból névadó ünnepséget tartottunk október 26-án az intézményben.

Olyan ismert emberről szerettük volna elnevezni a könyvtárat, aki itt munkálkodott közösségünkért. Így jutottunk el vitéz Sággy Antalhoz, aki szociális érzékenységgel sokat tett a lábatlani emberek életkörülményeinek javításáért, jobbításáért. Nagyközségünk Önkormányzatának Képviselő Testülete a névválasztást jónak tartotta, így az intézménynek Vitéz Sággy Antal Közművelődési Könyvtár nevet adta.

Sággy Antal Esztergomban született 1891-ben, Szegeden érettségizett, majd gépészmérnökként végzett a Budapesti Műszaki Egyetemen. Részt vett az I. világháborúban, tetteiért vitézségi éremmel tüntették ki. Fiatal mérnökként került Dorogra 1919-ben, ahol eljut a ranglétrán egészen a gépészeti osztály vezetőségéig. 1939. júniusában Lábatlanra kerülve is egyre előbbre lép, hiszen a cementgyár műszaki igazgatója. Cementgyári vezetőként igyekezett a legkritikusabb időkben is helytállni, a dolgozók életviszonyain javítani (pl. bérüket megemelte, kedvező lakáshiteleket juttatott). A II. világháború alatt a cementgyár munkáit saját élelmiszer raktáraiból látta el. 1943-ban

„Munkás jóléti” tevékenységéért kormányfőtanácsossá nevezték ki.

Nevéhez fűződik többek között Lábatlanon a régi Munkásotthon, a mai Micimackó Óvoda, családi házak, fürdők építése, a péliföld-szentkereszti kálvária létrehozása. Támogatta a kulturális rendezvényeket, tevékenyen részt vállalt a cementgyári fúvószenekar szervezésében. Dolgozóiban nemcsak a munkást, bányászt látta, hanem bennük az embert, akiket becsült, szeretett.

Szociális működéséért magas pápai kitüntetést kapott, a Szent Gergely lovagrendet.

1944-ben nem hajtotta végre a gyár kiürítésére vonatkozó parancsot, ezért meghurcolták, börtönbe zárták, de a háború végén felmentették minden vád alól.

Mellőzése időszakában is dolgozott, írt. Dolgozott például Petőfibányán, a budapesti Bányatervező irodában.

Nyugdíjazása után diplomaterveket készített, előadásokat tartott a Miskolci Műszaki Egyetemen, német tanulmányokat fordított egészen 1980-ban bekövetkezett haláláig.

Négy gyermeket nevelt fel és indított el az életbe. 3 lányt, Ilonát, Évát, Ludovikát és egy fiút, Dr. Sággy Antalt, akinek Lábatlan Önkormányzata 2000-ben településünkhöz kapcsolódó közéleti tevékenységéért díszpolgári címet adományozott.

Vitéz Sággy Antal egész életében példaadóan becsületos, tiszta gondolkodású, egyenes, valóban keresztény ember volt, aki nem szóval, hanem tetteivel mutatott példát mindenben.

Szabó Ildikó

könyvtárvezető

Vitéz Sággy Antal Közművelődési Könyvtár

Néhány szó a tatabányai kulturális börzéről

Második alkalommal szervezték meg a tatabányai kulturális börzét A Közművelődés Házában, ahol több kulturális intézmény ismertette meg tevékenységét a látogatókkal. Az egésznapos rendezvényen a kiállítók mellett számos színvonalas műsorral kedveskedtek a rendezők. Láthattunk színi előadásokat, táncbemutatókat. Hallhattunk nemzetiségi dalokat és fúvószenét is. A műsorokon kívül játszóházak nyújtottak szórakozási lehetőséget az oda látogató gyerekeknek és a felnőtteknek. A művelődési fórum vendégei voltak a Mobilitás, a Soros Alapítvány, a Nemzeti Kulturális Alapprogram, a Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány szakemberei is, akik a pályázatok tapasztalatairól és lehetőségeiről beszéltek.

A József Attila Megyei Könyvtár képviselőjében mi is igyekeztünk minél több információval szolgálni az érdeklődőknek. Tájékoztatást adtunk a felnőtt- és a gyerekkönyvtár szolgáltatásairól, a nyitva tartásról, a beiratkozás feltételeiről, a kölcsönzésről, a gyűjteményünkről, a helyismereti állományról, a szá-

mítógép használatáról, a nyomdánkról és a rendezvényeinkről is.

Standunkon egy kisebbfajta, válogatott kiállítás is megtekinthetők a látogatók könyvtárunk nyomdájának kiadványaiból. Csak néhány címet és nevet említve: *Komárom megye a magyarországi sajtóban* című kiadványsorozat legfrissebb, 7. kötete, Wehner Tibor és Faludi Ádám művei stb.

Mentségünkre szólva, tapasztalatok hiányában, - mivel első alkalommal vettünk részt a rendezvényen - a könyvkiállítást leszámítva egy kissé színtelen volt a standunk. A hozzánk tartozó hirdető falra csak fekete-fehér nyomtatványokat tudtunk kitenni. Egy számítógép is hiányzott, ahol bemutathattuk volna az állományunkban lévő CD-ROM-okat, a felnőtt- és gyerekkönyvtári honlapunkat.

Sebaj, remélem, hogy jövőre mindezt pótolhatjuk!

Ábrahám Mónika

könyvtáros

József Attila Megyei Könyvtár

Komárom-Esztergom megyei könyvtári hetek az „Olvasás Éve” jegyében

A Babits Mihály Városi Könyvtár legrangosabb eseménye a könyvtári hetek keretében az ún. „Times-est” volt. Jól olvasták: Times-est. Így hangzott el ugyanis az esztergomi Városi Televízió híradójának műsorismertetésében - „Times-est az Esztergomi Babits Mihály Városi Könyvtárban”. Valószínűleg azonban mégsem ez a minden valós alapot nélkülöző, félrevezető reklám töltötte meg október 2-án délután könyvtárunk olvasótermét, hiszen minden érdeklődő pontosan tudta, mire érkezik. Műhelybeszélgetésre a *Limes* folyóirat millenniumi és esztergomi számáról. Az 1998-ban alapított folyóirat, illetve legújabb, kétkötetes számának bemutatójára várták a nagy számban érkező vendégeket a szerkesztők: Virág Jenő és L. Balogh Béni. A találkozó házigazdája, Nagyfalusi Tibor érdekes és hosszasan beszélgetést folytatott a szerkesztőkkel és a meghívott szerzőkkel, amelybe a folyóirat olvasói is beleszólhattak, belekérdezhettek. A jól sikerült est kellemes hangulatban telt, amelyet emelt az

esztergomi könyvtárban immár tradícióvá vált teázás is.

További programjainkban könyvtárbeutatók szerepeltek, amelyek egyébként sem mennek ritkaságszámba intézményünkben, de a könyvtári hetekre való tekintettel ezúttal igyekeztünk még sűríteni. Régóta jó kapcsolatunk van a helyi középiskolákkal, és szokássá vált, hogy a 15-16 éves korosztályt valamikor az iskolaév kezdetén szervezeten könyvtárlátogatásra hozzák a pedagógusok. Az Olvasás Evének apropóján ezt igyekeztünk szélesebb korcsoportra kiterjeszteni - sikerrel. Sok fiatal, aki még nem járt nálunk, meglepődött szolgáltatásaink sokszínűségén. A könyvek közti, a katalógusokban való eligazodás sem tűnt boszorkányságnak, mikor azt játékos, szórakoztató formában igyekeztünk megismertetni velük. Az ilyen „könyvtári órák” után mindig megnövekszik beiratkozott olvasóink száma. Végére is csaknem mindegy, hogy az Internet, a tarka folyóiratok széles választéka, a zenehallgatás, vagy a videokölcsönzés lehetősége csábítja

hozzánk a fiatalokat; a lényeg, hogy itt vannak. A könyvtárban. Betű-közeiben. Könyv-közeiben. Olvasás-közeiben.

Reméljük, sikerült méltóképpen ünnepelnünk az Olvasás Évét. Reméljük, talán kissé

valóban növekedett az olvasást kedvelők száma nálunk is.

Várady Eszter

könyvtáros

Babits Mihály Városi Könyvtár, Esztergom

Az Olvasás Éve a komáromi gyerekkönyvtárban

- Végre egy nekünk való pályázat – sóhajtottunk fel kolléganőimmel, amikor az NKA pályázatát elolvastuk. Egy idő után ugyanis meglehetősen fárasztó mindenféle pályázat kiírását ráhúzni az amúgy szerteágazó könyvtári tevékenységre.

Igazán sokat nem is kellett gondolkoznunk azon, hogy milyen projekkel pályázzunk: a meglévőket kellett „gatyába ráznunk”.

A pályázat sikeres volt: 150 000 Ft-ot nyertünk az Olvasás Éve rendezvényeinek megvalósítására a 3-14 éves korúak körében (Ebből is látható, hogy most a gyerekekre gondoltunk elsősorban).

Mi az, amit megvalósítottunk? - Családi „Olvassunk együtt” vetélkedő a Komáromi Napok keretében.

- Dráma- és mesetábor: a nyár folyamán egy héten keresztül gyúrtuk a magyar népmeséket és Lázár Ervin meséit, hogy a tábor utolsó napján a szülőknek bemutassuk. Nagy sikerünk volt, így most szeptembertől színjátzó kört indítunk.

- Januártól folyamatosan bombázzuk az ovisokat és az iskolásokat olvasópályázattal: a kicsiknek rajzolniuk kell (lehet) egy-egy verssel kapcsolatban, a nagyobbak mesék, történetek alapján töltenek ki feladatlapokat, írnak meséket - havonta. Már több száz pályázat beérkezett, eredményhirdetés decemberben. (Csak tudnám, ki és mikor fogja kijavítani őket!)

- Szintén a Komáromi Napok keretében Ábécés és olvasókönyv kiállítás rendeztünk a felnőtt könyvtárban. Meg kellett állapítanunk, hogy igencsak régen tanultunk olvasni: az általunk egykor használt tankönyvek a múzeumi példányok között heverésztek. - És ami még hátravan: - Mondhatok egy mesét? - Szeptembertől meseszeretető és iskola-előkészítő ovi-tréning indul nagycsoportosoknak.

- Tervezünk egy előadássorozatot óvónőknek és szülőknek az olvasás fontosságáról kisgyermekkorban.

- Ősszel olvasás konferencia lesz könyvtárunkban: szeretnénk neves személyiségeket meghívni, akik az olvasás pedagógiai, szociológiai, lélektani vonatkozásairól beszélnek, városunk kiváló tanítónői pedig a különböző olvasástani módszereket mutatják majd be.

- Végül, de elsősorban a réges-rég hiányzó író-olvasó találkozót szeretnénk megrendezni, természetesen olvasópályázattal. Hogy ki lesz a vendég, az legyen titok (még nem dőlt el), de majd beszámolok róla, hogy milyen volt.

Az Olvasás Évén kívül sok-sok új foglalkozással várjuk a gyerekeket: irodalmi színpad, német-klub, kézműves foglalkozások, vetélkedők; TAZO-verseny (nem tudom, mi az), stb.

Szorosabbra fűztük a kapcsolatot az iskolákkal: elküldtük a tantárgyakhoz kapcsolódó ajánló bibliográfiánkat, valamint a könyvtári foglalkozásaink jegyzékét, hogy tudják, miből választhatnak.

Gyarapodott CD-ROM állományunk is: bár az önkormányzati támogatásból erre nem nagyon jut (még könyvre is alig), a NOKIA Komárom Kft. jóvoltából 9 új oktatóprogrammal bővült kínálatunk a számítógép szelleme által megszállt gyerekek nagy örömére.

Komolyan és szívből szeretnénk, hogy egy személyes könyvtárunk a város gyerekeinek élő közösségi színterévé váljon, hogy a komáromi kiskorúak művelődési, információszerzési lehetőségei ne maradjanak el az ország preferáltabb területén élő gyerekek lehetőségeitől.

Mikolasek Zsófia

könyvtáros

Jókai Mór Városi Könyvtár

Gyermekkönyvtára

AZ ISKOLAI KÖNYVTÁRAK 1999/2000 TANÉVI MUNKÁJÁRÓL

A 2000. szeptember 1-i adatfelvételhez 104 általános iskola, 10 gimnázium, 12 szakközépiskola és 9 szakképző iskola szolgáltatott adatokat a Pedagógiai Intézet felkérésére.

A statisztikai táblázatokhoz az alábbi kiegészítéseket fűzzük:

Az iskolai könyvtári statisztikai jelentés táblázatait az Oktatási Minisztérium megváltoztatta.

Az állomány megoszlását részletesen kéri, kiemelve a tankönyv, tartós tankönyv, audiovizuális és számítógépes dokumentumok csoportjait. Ezért az adatok sokban különböznek az előző évi adatoktól. Látható, hogy a hagyományos dokumentumok mellett nő a modern információhordozók száma az iskolai könyvtárban.

AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁK KÖNYVTÁRAI:

Az általános iskolai tanulók száma csökkent az előző tanévhez képest ezer fővel. A dokumentumok beszerzésére fordított összeg 21.228.876.- Ft-ról 30.330.098 Ft-ra gyarapodott.

A könyvtárhasználat adatai:

Olvasók száma: 22768 fő (77,15)
Kölcsönzések száma: 208674 kötet

Ezek az arányok szerény növekedést mutatnak az előző tanévhez képest.

Ezen belül az iskolai könyvtárak működési körülményei és ellátottsági, használati mutatói rendkívül nagy különbségeket mutatnak.

A KÖZÉPISKOLÁK KÖNYVTÁRAI:

Tanulói létszám:

gimnáziumokban: 4911 fő
szakközépiskolákban: 5723 fő
szakképző iskolákban: 5161 fő

Az előző évi adatokhoz képest csökkent a szakképző iskolákban tanulók száma.

Az állománygyarapításra fordított összeg:

gimnáziumokban: 7.439.543.- Ft
szakközépiskolákban: 4.839.288.- Ft
szakképző iskolákban: 3.033.098.- Ft

Minden iskolatípusban jelentősen nőtt a beszerzési összeg az előző tanévhez képest. Különösen jelentős az audiovizuális és számítógépes dokumentumok számának emelkedése.

A KÖNYVTÁRHASZNÁLAT ADATAI:

Olvasók száma:

gimnáziumokban: 3739 fő (76,13%)
szakközépiskolákban: 3455 fő (60,37%)
szakképző iskolákban: 3354 fő (65,02%)

Kölcsönzött kötetek száma:

gimnáziumokban: 28604 kötet
szakközépiskolákban: 12430 kötet
szakképző iskolákban: 18289 kötet

Az olvasók száma a gimnáziumokban és szakközépiskolákban nőtt, a szakképző iskolákban csökkent.

A kölcsönzött kötetek száma mindenütt alacsonyabb volt az előző tanévinél.

TOVÁBBKÉPZÉSEK:

1999. november 15. Úton az informatikai társadalomba című konferencia *Előadók:* Nagy Ádám, Komenczi Bertalan, Kokas Károly

2000. május 30. Mérés, értékelés, minőségbiztosítás az iskolai könyvtárakban
Előadó: Kovácsné Garamszegi Mariana *szakértő, szaktanácsadó*

Könyvtáros Tanárok Egyesületének programja

2000. április 7-8. Könyvtárhasználat a gyakorlatban. Bp. Arany János Általános Iskola és Gimnázium

Tanfolyam: Kezdő iskolai könyvtárosok előkészítő tanfolyama 32 órában 1999. október 12 - 2000. január 15.

Pályázat: KOMA XVII. Iskolai könyvtárfejlesztés. Nyerhető összeg: 16.000.-Ft/ iskola volt.

Szaktanácsadás:

Kihelyezett szaktanácsadói pontokat alakítottunk ki 6 helyszínen, ahol a tanév során 7 alkalommal összesen 42 kihelyezett szaktanácsadást szerveztünk. **Tanulmányi verseny:**

A Bod Péter Könyvtárhasználati verseny megyei fordulóján Tatabányán, a Bárdos László Gimnázium könyvtárában 2000. február 13-án 15 iskola 34 tanulója vett részt.

Tatabánya, 2001. október 3.

Halmi Erzsébet
szakkönyvtárvezető
Pedagógiai Intézet

ISKOLAI KÖNYVTÁRAINK TERULETI STATISZTIKAI ADATAI AZ 1999/2000 TANÉVBEN (Az 2000. Október 1 -pei állapot)																				
Gimnáziumok																				
sorszám	Az iskolák				A könyvtár			A könyvtár állománya	Dokumentum típusok					Gyarapodás			Forgalom		Viszonyszám	
	neve	száma	tanulóinak száma	tan.csop. száma	csak iskolai	összevont	nincs		Ebből könyv	Ebből tanfős tankönyv	Ebből audiovizuális dokumentum (hanglemez, kazetta, CD, video)	Ebből számítógépes dokumentum (szoftver, multimédia)	Könyvtári egység	Ebből könyv	Gyarapodás Ft-ban	Olvasó tanulók száma	Kölcsönzött kötetek száma	Előlatolság kötet/tanuló	Olvasó arány %	Beszerezési átlagár (Ft)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1.	Arpád Gimn. Tatabánya	1	623	20	1			13649	13425		224		286	216	291816	586	7781	21,90	94,06	1020,33
2.	Bárdos Gimn. Tatabánya	1	623	20	1			10891	10601		279	11	377	117	185255	350	2900	17,48	56,17	491,39
3.	Dobó K. G. Esztergom	1	623	20	1			29266	28961	448	210	95	485	450	120000	583	5263	46,97	93,57	1263,15
4.	Szt. István Esztergom	1	365	12	1			10851	10559		268	24	104	92	117951	180	320	29,72	49,31	1134,14
5.	Eötvös Gimn. Tata	1	914	30	1			38279	37637	1432	519	123	4419	4313	4716291	556	3300	41,88	60,83	1067,27
6.	Jókai Gimn. Komárom	1	423	18	1			16496	16410	200	63	23	1319	1295	912845	374	1771	38,99	88,41	692,07
7.	Dorogi Gimn. Dorog	1	281	12	1			7286	6965	42	277	44	504	382	241713	281	2541	25,92	100,0	479,58
8.	Temesvári P. Esztergom	1	399	12	1			21729	21713	92		16	248	232	409366	375	3370	54,45	93,98	1650,66
9.	Táncsics G. Kisbér	1	233	8	1			2894	2894	98			144	144	145000	90	180	12,42	38,62	1440,00
7.	Lengyel J. G. Oroszlány	1	427	15	1			13397	13213		176	8	539	480	299306	364	1178	31,37	85,24	555,29
	Összesen:	10	4911	167	10			164738	162378	2313	2016	344	8425	7721	7439543	3739	28604	33,54	76,13	883,03

ISKOLAI KÖNYVTARAINK TERÜLETI STATISZTIKAI ADATAI AZ 1999/2000 TANÉVBEN (Az 2000. Október 1 -jei állapot)																				
Általános Iskolai összesen																				
sorszám	Az iskolák				A könyvtár			A könyvtár állománya	Dokumentum típusok				Gyarapodás			Forgalom		Viszonyszám		
	neve	száma	tanulóinak száma	tan. csop. száma	csak iskolai	összevont	nincs		Ebből könyv	Ebből tartós tankönyv	Ebből audiovizuális dokumentum (hanglemez, kazetta, CD, video)	Ebből számítógépes dokumentum (szoftver, multimedia)	Könyvtári egység	Ebből könyv	Gyarapodás FI-ban	Olvásó tanulóinak száma	Kölcsönzött kötetek száma	Ellátottság kötet/tanuló	Olvásó arány %	Beszerezési átlagar (Ft)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Városok																				
1.	Dorog	4	1681	71	4			40118	37244	3067	1523	242	3449	2951	2915302	1516	16553	23,86	90,18	845,26
2.	Esztergom	6	2322	113	6			80237	75941	2997	1949	148	5400	4659	2674052	1588	9873	34,55	68,38	495,19
3.	Kisbér	1	635	30	1			14738	14700			38	604	600	550000	217	2010	23,20	34,17	910,59
4.	Komárom	6	1799	90	6			45297	44149	2788	835	119	2723	2596	2128364	1105	7933	25,17	61,42	781,62
5.	Nyergesújfalu	2	769	40	2			16729	16238	3762	435	56	1539	1512	921831	497	10031	21,75	64,62	598,98
6.	Oroszlány	3	1916	81	3			35471	35391	2655	116	4	2225	2200	894737	1343	13062	18,51	70,09	401,12
7.	Tata	4	2178	87	4			47060	44434	4437	2503	123	3976	3707	2282856	1797	23323	21,60	82,50	574,10
8.	Tatabánya	17	6920	309	17			98732	97170	6088	1420	142	9416	9250	5518743	5427	46321	14,26	78,42	586,10
	Összesen:	43	18220	821	43			378382	365267	25794	8761	872	29332	27476	17885885	13490	129106	20,76	74,03	609,77
Községek																				
1.	Dorog körzete	12	1841	115	10	2		67207	63816	6075	2096	114	4380	4161	2355303	1470	13601	36,50	79,84	537,74
2.	Esztergom körz.	6	1465	83	6			46381	43758	3197	1922	27	4702	4415	1790653	1098	5889	31,65	74,94	380,82
3.	Kisbér körz.	9	1287	79	4	5		56745	56262	722	388	93	1349	1342	939142	1144	16439	44,09	88,88	696,17
4.	Komárom körz.	8	2322	128	8			52001	49685	3542	2186	130	2507	2355	1767162	2034	16645	22,39	87,59	704,89
5.	Nyergesújfalu k.	4	807	48	4			17071	16857	1785	202	12	1723	1721	604026	510	1955	21,15	63,19	350,56
6.	Oroszlány körz.	5	782	44	4	1		18589	18054	2102	489	46	1761	1691	874653	561	3915	23,77	71,73	496,67
7.	Tata körzete	8	1325	72	2	6		92476	90908	906	1556	12	2776	2305	1310020	1173	13211	69,79	88,52	471,90
8.	Tatabánya körz.	9	1462	87	8	1		42143	41009	3624	989	145	4280	3472	2803254	1288	7913	28,82	88,09	654,96
	Összesen:	61	11291	656	46	15		392613	380349	21953	9828	579	23478	21462	12444213	9278	79568	34,77	82,17	530,03
	Mindösszesen:	104	29511	1477	89	15		770995	745616	47747	18609	1451	52810	48937	30330098	22768	208674	26,12	77,15	574,32

Szakmunkásképző iskolák																				
sorszám	Az iskolák				A könyvtár			A könyvtár állománya	Dokumentum típusok					Gyarapodás			Forgalom		Viszonyszám	
	neve	száma	tanulcínak száma	tan.csop. száma	csak iskolai	összevont	nincs		Ebből könyv	Ebből tanús tankönyv	Ebből audiovizuális dokumentum (hanglemez, kazetta, CD, video)	Ebből számítógépes dokumentum (szoftver, multimedia)	Könyvtári egység	Ebből könyv	Gyarapodás Ft-ban	Olvasó tanulók száma	Kölcsönzött kötetek száma	Ellátottság kötet/tanuló	Olvasó arány %	Beszerezési állagár (Ft)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1.	Ker. és Vend. Tatabánya	1	888	27	1			13012	12914	3625	82	16	692	682	444725	888	7542	14,65	100,0	642,66
2.	Feliner J. Tatabánya	1	873	30	1			20382	20054	2494	293	35	528	525	210563	652	6479	23,34	74,68	398,74
3.	Szadm. Komárom	1	459	17	1			5176	4965	135	229	8	80	56	119670	97	313	11,27	21,13	1495,87
4.	Géza F. Szigtergom	1	1160	35	1			18900	18891	160	9		200	191	302000	480	1400	16,29	41,37	1510,00
5.	Bánki D. Kisbér	1	248	9	1			3598	3536	60	62		82	80	200000	248	120	14,50	100,0	2439,02
6.	Jávorka S. Tata	1	353	16	1			7849	7804	209	13	32	299	295	122249	289	289	22,23	81,86	408,85
7.	Bánhidai Ip. T. Tatabánya	1	66	4	1			732	732	80			80	80	104000	66	46	11,09	100,0	1300,00
8.	Bláthy O. Tata	1	634	21	1			15083	15077	2600	4	2	683	502	400000	634	2100	23,79	100,0	585,65
9.	Eötvös L. Oroszlány	1	480	26	1			8584	8584				46	46	56667			17,88		1231,89
	Összesen:	9	5161	185	9			93316	92557	9363	692	93	2690	2457	1959874	3356	18289	18,08	65,02	728,57

ISKOLAI KÖNYVTÁRAINK TERÜLETI STATISZTIKAI ADATAI AZ 1999/2000 TANÉVBEN (Az 2000. Október 1-jei állapot)																				
Szakközépiskolák																				
sorszám	Az iskolák				A könyvtár			A könyvtár állománya	Dokumentum típusok					Gyarapodás			Forgalom		Viszonyszám	
	neve	száma	tanulóinak száma	tan.csop. száma	csak iskolai	összevont	nincs		Ebből könyv	Ebből tartós tankönyv	Ebből audiovizuális dokumentum (hanglemez, kasszeta, CD, video)	Ebből számítógépes dokumentum (szoftver, multimédia)	Könyvtári egység	Ebből könyv	Gyarapodás Ft-ban	Olvasó tanulók száma	Kölcsönzött kötetek száma	Ellátottság kötet/tanuló	Olvasó arány %	Beszerezési állagár (Ft)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1.	Kossuth Közg. Tatabánya	1	475	15	1			8148	8056	92	213	67	462	370	644000	475	1972	17,15	100,0	1393,93
2.	Pécs A. Tatabánya	1	644	23	1			23505	22395	940	827	283	1151	964	1143410	569	1905	36,49	88,35	993,40
3.	Vas L. Tatabánya	1	298	13	1			6390	6368	220		22	403	384	470941	290	440	21,44	97,31	1168,58
4.	Árpádházi Szt. E. Esztergom	1	266	10	1			4858	4711	308	147		258	258	143000	103	283	18,26	38,72	554,26
5.	Berzeviczy G. Esztergom	1	264	9	1			5258	4982	605	168	108	480	410	719757	219	702	19,91	82,95	1499,49
6.	Bottyán J. Esztergom	1	769	31	1			11918	11621	185	278	19	714	687	603902	297	1160	15,49	38,62	845,80
7.	Széchenyi I. Komárom	1	245	9	1			7996	7996				135	135	94000	102	691	32,63	41,63	696,29
8.	Jávorka S. Tata	1	258	11	1			13555	13102	485	453					258	1125	52,53	100,0	
9.	Irinyi J. Nyergesújfalu	1	356	15	1			9765	9222	1345	543		481	481	342000	275	2515	27,42	77,24	711,01
10.	Mikes K. Tatabánya	1	1302	42	1			4363	4310	985	53		755	755	300000	430	430	3,35	33,02	397,35
11.	Kultsár Komárom	1	420	14	1			4100	4045	300	274	12	1203	100	224758	249	703	9,76	51,42	186,83
12.	Bánki D. Tatabánya	1	426	19	1			8602	8589	175	13		281	268	153520	221	504	20,19	51,87	546,33
	Összesen:	12	5723	211	12			108458	105397	5640	2969	511	6323	4812	4839288	3455	12430	19,95	60,37	765,34

HELYTÖRTÉNET

Dorogi lexikon

A munka nemcsak Dorog kulturális életében bír különleges jelentőséggel, de a város határain túl is figyelemre méltó összeállítás. Mivel eddig ilyen műfajú, teljességre törekvő gyűjtemény valamely városról ismereteink szerint mindössze egy jelent meg Komárom-Esztergom megyében (*Tatabányai kislexikon* 1975.), érthető szellemi izgalmat kelt a kötet szélesebb körökben is. Negyvenkét szakember, adatközlő és gyűjtő segítségével sikerült e nagy vállalkozást kivitelezni. Az összefogást jelképezi az a tény is, hogy a kötet megjelenését az önkormányzaton kívül egy helyi társadalmi szervezet, a Dorog Város Barátainak Egyesülete támogatta.

Az 1984-ben várossá lett településről a szó teljes értelmében vett monográfia még egyáltalán nem készült, de a megye többi városáról megjelent munkák sem tekinthetők monografikus teljességgel megírt várostörténetnek. Az ügy fontosságának felismerése egy civil szervezet által nemcsak az újító szándékot, az új kihívásnak való megfelelés igényét jelzi, de az úttörést vállalók bátorságát is. Az 1990-re elkészült, de azóta is kéziratban maradt monográfia egyes fejezetei felett már eljárt az idő, ám maradtak ma is használható és értékes részei, közreadásra alkalmas adatai, összefüggései. Részben ennek „aprópénzre váltásaként”, részben új kutatási eredményeket közreadva jelentek meg a megyében ugyancsak egyedülálló módon a *Dorogi Értékek Nyomában*, majd a *Dorogi Füzetek* című, mára már húsz önálló füzetet meghaladó várostörténeti részkérdéseket tárgyaló sorozatának darabjai. E művek a *Dorogi lexikon* előtanulmányainak tekinthetők.

Tökéletes lexikon nincs, valószínűleg a szerkesztők sem gondolják annak munkájukat. A lexikon készítése külön műfaj, módszertanát nem tanítják sehol, a dolog természetéből adódóan nincsenek helyi hagyományai, így nem egyszer munka közben kell az eredeti elképzelések buktatóival szembesülni. A lexikont vizsgálva úgy vélem, a kutatás és a szerkesztés rengeteg olyan kutatás-metodikai kapcsolatot, szerkesztési tapasztalatot hozott felszínre, amit a következőkben hasznosítani lehet. Nem célozom hibajegyzék készítésére, a szakszerű, de óhatatlanul szubjektív szelekció, a szócikkekben lévő kisebb-nagyobb pontatlanságok taglalása, a helyenként folyamatban lévő kutatások eredményeit tükröző hiányosságok citálá-

sa. A súlypontosandó mozzanatok és a terjedelmi korlátok kettős szorítása, más helyeken a források szűkössége, esetenként a helyismereti szakirodalom ellentmondásaiából adódó nehézségek okoztak gondokat.

A *Dorogi lexikon* speciális műfajt képvisel. Úgy szaklexikon, hogy azon belül jócskán közöl általános ismereteket is választott területéről: minden, ami Dorog múltjával, gazdasági, társadalmi, kulturális életével összefügg, helyet kapott e lapokon. A címszavak száma ezer körül van, döntő többségük személyek életrajzi adatait tartalmazza. Itt vetődhetett fel az első fogas kérdés a kötet koncepciójának összeállításakor. Mit jelent a Doroghoz kötődés kategóriája? A helyben születetteken kívül azon személyek életrajzát is felvették a bevezető szerint, akik „csak átutaztak, de itt hagyták névjegyüket.” A városhoz kötődő, még élő emberekkel egyszerűbb volt a helyzet. Itt nemcsak a szerkesztők, de a „címszónak szánt” személyek véleménye, közlései is formálták a művet. Mindkét szempont, helyi születés, helyi kötődés együttes érvényesítése javára vált a műnek, ám nem mindig lehetett következetesen megvalósítani. Pl. mert az illető önmaga nem kívánta e nyilvánosságot, vagy utódai zárkóztak el az adatközléstől. Ezzel együtt számos alaputatást kellett végezniük a lexikon adatgyűjtőinek. Sok olyan életrajz is szerepel a szócikkek között, amelyek alapvető forrásanyagának számítanak. Erre és a lexikon naprakészségére példa lehet többek között Sághy Antal (1918.08.26.-2000.07.11) jogász, ornitológus, süttői helytörténész életrajza.

Nem tudni viszont, hogy a lexikon alapjául szolgáló, fentebb hivatkozott sorozat szerzői közül miért nem szerepelnek a régészeti-, középkori és kései feudalizmus korának helytörténeti összefoglalóit megírt személyek életrajzai a lexikonban? A Doroghoz kötődés ez esetben egyértelmű. Talán több levelezést, szervezést, az illetők hozzájárulását igényelte volna, hogy olvassuk H. Kelemen Márta, Draskóczy István és Magyar Eszter életrajzát is.

A szócikkek óhatatlanul eltérő bőségű ismertetések tartalmazznak, ami az előszó szerint nem jelent értékítéletet, mégis következetlennek tűnik. Néhol - valószínűleg források hiányában - szűkre szabott, másutt kissé terje-

delmes. A szócikkek felépítésekor az általános életrajzi lexikonok gyakorlatát követték, megemlítve a születési és halálozási adatokat, szülőket, a tanulmányok helyszíneit, részletesen ismertetve a szakmai karrier állomásait, a közéleti tevékenység formáit. A szócikkek végén az esetleges alkotásokból sorol fel válogatást, mintegy a szakmai-művészeti tevékenység illusztrálásaként. A több száz életrajz szereplői között a tudomány, a történelem és az egyházak helyi, vagy a helyhez kötődő személyiségei, a művészek, az egészségügy, az oktatás, a jog és a sport területén kiemelkedő tevékenységet nyújtók, valamint az ipar és a kereskedelem legfontosabb egyéniségei szerepelnek a kötetben.

A szócikkek forrásaiként megemlíthetők még a megyei monográfiák és azok életrajzi szócikkei, Budayné: *Dorogról dorogiaknak*, a régészeti topográfia és számos rész munka. A szerzők által felhasznált, illetve ajánlott irodalomról talán jó lett volna függelék közölni a mű végén. Annál is inkább, mivel a szócikkek végén nem minden esetben található forrás-megjelölés. Fontos lett volna, hogy az ízelítőnél több információ álljon rendelkezésére a további részletekre kíváncsi, teljesebb képet alkotni kívánó olvasónak Hasznos kiegészítő lehetett volna ama szócikkek esetében is egy ilyen függelék, amelyek az anyag hiányosságai

miatt összességében kevés információt tartalmaznak. Még akkor is, ha látszik, az alapinformációk rendelkezésre álltak, több helytörténeti forrást, címtárat hatékonyan alkalmaztak az anyaggyűjtők, szerkesztők.

Talán nem ártott volna a részletek további finomítása a néprajzi tárgyú szócikkeknél. Ezek száma igen kevés. Érdemes lett volna elgondolkodni a Dorog környéki, a városhoz éppen a bányászkodás révén kötődő szlovák-ság életének, történetének részletesebb dokumentálásán. A német és a jóval kisebb számú örmény kisebbség - nagyon helyesen - arányainak megfelelően kapott helyet a kötetben. A város címerének leírása is nagyon jó, szakszerű, kár, hogy az egyébként ábrákat nem tartalmazó kötet hátsó borítóján csak igen kicsi alakban látható e szimbolikus jelentésű történelmi rekvizitum.

Összességében elmondható, hogy a munka jellegéből, az előzmény-nélküliségből adódó hiányosságok ellenére régen nem jelent meg ilyen információ-gazdagságot felvonultató honismereti-, helytörténeti összefoglalás szűkebb hazánkban, Komárom-Esztergom megyében.

Horváth Géza

könyvtáros

József Attila Megyei Könyvtár

Fotók digitalizálása

A helyismereti könyvtárosok megyei munkaközössége november 5-én Komáromban továbbképzést tartott. A téma egy speciális dokumentumtípus: a fotó, képeslap gyűjtése, feldolgozása és a tájékoztatásban való felhasználása volt.

Horváth Géza bevezetőjében rámutatott: a helyismereti könyvtárosok országosan, de a megyében is élen járnak az új ismeretek megszerzésében, a hasznos tapasztalatok kicserélésében. A modern eljárások, e speciális technika alkalmazása a helyismereti gyűjteményekben mindenképpen a jövő feladata, s nemcsak a képi dokumentumok tekintetében. Talán ezért is volt ilyen érdeklődés a megyében dolgozó kollégák részéről.

György Károlyné Lenke részletesen taglalta e speciális dokumentumtípus információs értékét. Ismer-

tette e különgyűjtemény keletkezésének történetét a beszerzési lehetőségektől a rendszerezés és feldolgozás kérdésköréig. Számba vette a gyűjtemény gyarapításának, építésének gondjait, de szólt az eredményekről is. A komáromi Jókai Mór Városi Könyvtár helyismereti tevékenységének részét alkotó munka technikai részleteivel, számítástechnikai alapjaival, az Access alapú adatbázis építésének kérdéseivel Török Csaba ismertette meg a kollégákat.

E technikai kérdések után Csics Gyula, a tatabányai Városi Könyvtár igazgatója néhány, az Internetről letölthető képi adatbázisra hívta fel a figyelmet. Nagyfalusi Tibor esztergomi kollégánk hozzászólásában többek között e területnek a gyűjtőkori szabályzatban való rögzítését ajánlotta az érdeklődők figyelmébe.

Mindent összevetve: hasznos délelőttöt töltöttünk együtt. Köszönet érte!

Könyvtáros, kirándulás, Kaposvár

Október 29-ére, egy kissé fázós őszi napra az egyesület helyi szervezete szakmai kirándulást szervezett, tatabányai, tatai, komáromi, orosz-

lányi és dorogi kollégák részvételével. A tervezett útvonal: Kaposvár - Szenna - Buzsák. Ahogy az lenni szokott: homokszem került a

gépezetbe, így némi késéssel érkezett meg csapatunk Kaposvárra, a megyei könyvtárba, ahol már aggódva várták érkezésünket. Ez utóbbira egy - nem kis nyomozói munkát sejtető - telefonhívásból derült fény. Külön köszönet érte az igazgató úrnak, Varga Róbertnek, aki köszöntője után rövid beszámolót tartott a nemrégiben befejezett felújításról, illetve a jövőt illető terveikről. Ezt követően idegenvezetőnk, Bali Aranka, a könyvtár módszertani osztályának vezetője kísért el bennünket és részletes beszámolót tartott valamennyi részleg munkájáról. Így váltak érthetőbbé a munkaszervezés és gyakorlat helyi sajátosságai, s kaptunk újabb ötleteket.

Jóleső érzés volt, hogy házigazdáink a napi rutin mellett nem kevés időt szenteltek számunkra, s az apró részletekig nagyon figyelmes vendéglátóink voltak.

Szennán a Falumúzeum és azon belül az egyedülálló belső díszítésű református templom várt ránk. Itt is nagyszerű, maradandó

élményekkel gazdagodtunk. Betekintést nyertünk egy - számokkal kifejezve - nem túl távoli, mégis letűnt világba, ahol elődeink találékonyságáról győződhattünk meg: szerény lehetőségeikhez képest milyen praktikusan oldották meg az életüket. Külön érdekességnek számított, hogy számos házon ott-tartózkodásunk idején javították a nádfedeleket, így figyelemmel kísérhettük a mesterien ügyes kezek munkáját. S mivel jelen sorok írója a kellemes nap befejeztével kisebb társaság kíséretében eltért a tervezett útvonaltól, az utolsó helyszínt a kollégák beszámolója alapján veti papírra: Buzsák a kedves tájházról és egy hangulatos estebédéről marad emlékezetes.

Végezetül egy egybehangzó vélemény: várjuk az újabb, tartalmas és üdítő napot, melyet együtt tölthetünk!

Világi Orsolya

könyvtáros

József Attila Megyei Könyvtár

TALLÓZÓ

Népszerűsítik az olvasást

Megnyitották a könyvtári heteket

Dr. Monostori Imre igazgató nyitotta meg hétfőn délelőtt Tatabányán, a József Attila Megyei Könyvtárban a megyei könyvtári hetek rendezvénysorozatát. Az idén egy hónapra terjedő programot állítottak össze az olvasás népszerűsítését szolgálva. Megyeszerte több mint húsz programot, szakmai napot, író-olvasó találkozót, könyvtárhasználati órát, vetélkedőt, versmondó versenyt, irodalmi és meseműsorokat rendeznek.

A megnyitót követően Ungváry Rudolf, az Országos Széchényi Könyvtár munkatársa a korszerű feldolgozási, indexelési rendszer érdekességeiről tartott tájékoztatót, Pallósiné Toldi Mária, a szombathelyi Berzsényi könyvtár igazgatója a szerzői jogi törvény könyvtári szolgáltatásokkal kapcsolatos rendelkezéseit mutatta be.

Bemutatták a megyei könyvtár új elektronikus, internetes szolgáltatásait. A könyvtár anyagának jelentős része számítógépes katalógusra került. A könyvtárközi kölcsönzéshez is lehetőség van az internetes kapcsolatfelvétellel. A könyvtárban hozzáférhető a magyar elektronikus könyvtárban feldolgozott művek, számítógépen olvashatók például a megyei folyóiratban, az Új Forrásban közreadott írások is. A megyei könyvtár a www.jamk.hu honlapon érhető el.

Este a Gryllus testvérek - a Keresztény Pedagógus Társasággal közös rendezvényen - a magyar és a világirodalom gyöngyszemeiből adtak elő megzenésített műveket és zsolnárokat.

24 Óra, 2001. 120. sz. okt. 2. 1. l.

A könyvtárak és az Olvasás Éve

A könyvtárosok számára minden esztendő az olvasás éve - mondta dr. Monostori Imre igazgató a könyvtári hetek nyitó ünnepségén a József Attila Megyei Könyvtárban. A megyében már harminc esztendeje rendezik meg ősszel a könyvtárak ünnepi heteit, hogy ezzel is az olvasás fontosságára irányítsák a figyelmet.

Az idei könyvtári ünnepen egy hónapra való

programot állítottak össze, különösen sok rendezvény várja a városi könyvtár olvasóit ezekben az őszi napokban. Az olvasás fontosságáról, a könyvtárak új szolgáltatásairól, az olvasás évéhez kapcsolódó rendezvényekről beszélgettünk a megyei könyvtár igazgatóhelyettesével, Herczigné Mlakár Erzsébettel. Legelőször arról, hogy min-

denekelőtt a gyerekekhez szeretnék eljuttatni az igazi értékeket.

- Az olvasásszociológiai felmérések és a könyvtári adatok azt jelzik, kevesebbet olvasnak a gyerekek, mint korábban - mondja a könyvtáros szakember. - Az ok sem teljesen világos. Sokat nézik a televíziót. Számítógépeznek. Mindenesetre változtatni kellene ezen. Az általános iskolákból is felsőbb osztályokba kerülnek olyan diákok, akik nehezen birkóznak a betűkkel, számokra valóban nem élmény az olvasás. A gyerekkorban dől el, kinek milyen lesz a kapcsolata az irodalommal, miként lesz képes hasznosítani azt a tudást, kultúrát, amit a könyv, az olvasás kínál. Könyvtáraink az egész megyében sok rendezvénnyel várják a gyerekeket, a diákokat.

Tallózzunk a könyvtári hetek tatabányai programjaiban! Békés Pál íróval találkozhattak a gyerekek a városi könyvtárban. A kertvárosi fiókkönyvtárban Kertész Lilla és Tóth István zenés műsora a mesékről, a csodákról szól ma. Felsőgallán Füzesi Zsuzsa könyvillusztrátor is a könyvek értékeit mutatja be. Az újjvárosi fiókkönyvtárban moldvai

csángó népdalokat hallgathatnak majd az érdeklődők Kóka Rozália előadásában, Bánhidán Marék Veronika író lesz a vendég.

Szóba kerültek az új szolgáltatások is. A könyvtárban korszerű technikai eszközök, számítógépek is az olvasók rendelkezésére állnak. Ez nem mond ellent annak, hogy az olvasás, a könyvek népszerűsítése a cél és a feladat. A számítógépre került adatbázis, a katalógusrendszer éppen a gyorsabb eligazodást szolgálja.

- A megyei könyvtár adatbázisa elérhető az interneten is - tájékoztat Herczigné Mlakár Erzsébet. - Honlapunk címe: www.iamk.hu Ez lehetővé teszi többek között a könyvtárközi kölcsönzés gyorsítását, információink széles körű felhasználását. Pályázati pénzek segítségével, könyvtárosaink rengeteg munkájával épül ki ez az új szolgáltatás, amellyel végül is olvasóinkat, az olvasási kultúra gazdagodását, a könyvtárainkban felhalmozott ismeretanyag hasznosítását szeretnénk szolgálni.

-őr-

Itthon, 2001. 17. sz. okt. 12. 8. l.

Kész a terv - pénz még nincs

A Kisbér kulturális életét koordináló szervezet - a Városi Könyvtár és Közművelődési Intézmények - 2000-ben eredményesen működött. Ekként summázható a Kulturális Örökség Minisztériuma három hónapos vizsgálatának eredménye. A részletekre is kiterjedő ellenőrzésről a tárca kimerítő összegzést készített, amely októberben kerül a képviselőtestület elé.

Puskás Teréz, az intézmény vezetője a sikereket nem sajátjaként könyveli el. Lelkesen mesél a megvalósult álmokról, sorra veszi a támogatásokból valósággá vált elképzeléseket. A számok feketén-fehéren bizonyítják az elmondottakat. Tavaly 13 pályázaton nyertek támogatást. A több mint 9 millió forintból táborozásra, a könyvtár technikai felszereltségének korszerűsítésére, bővítésére futotta. A sikerszéria azonban az idén is folytatódott - veszi elő az intézményvezető a kimutatást. Eszerint kilencszer kaptak anyagi segítséget a kulturális tárcától, a közép-dunántúli regionális ifjúsági irodától és más közhasznú társaságoktól.

A fellendülő kulturális élet akár a központi források számlájára is írható, ám már eljutot-

tunk oda, hogy a korábban passzív kisbéri lakosok egyre nagyobb számban jelennek meg a rendezvényeken, sőt a térség e téren értelmezett centruma lettünk. Sajnos, művelődési ház nélkül jobbára csak a szabadtérre illetve pódium színpadra tervezett produkciók és a templom áhítatával összeegyeztethető komolyzenei koncertek maradtak. Ennek ellenére bizakodunk abban, hogy az idén elutasított művelődési ház felépítésére beadott pályázatunkat kedvezően bírálják el. Ahogy mondani szokás, csak a pénz hiányzik a megvalósításukhoz.

Amíg a városhoz méretezett művelődési ház el nem készül, addig is több helyszínen zavartalanul folyik tovább a munka. A könyvtárban jelenleg a könyvállomány számítógépes nyilvántartásba vételén dolgoznak. Ez még eltart egy darabig, hiszen 35 ezer kötet szerzőjét, műfaját, illusztrátorát és még számos fontos adatát kell rögzíteni. Nem elhanyagolható szempont -, mondja Puskás Teréz - hogy a computeres adatbázis jóvoltából egy pillanat alatt kiszűrhetők a „feledékeny” könyvtártagok és a lexikonszarkák.

-BM-

24 Óra, 12. évf. 2001. okt. 26. 5. l.

A kultúra kitüntetett követei

Nagyszülői örökség - Nyugdíjban - Bányászdalok - Egyedülálló szelet

A bányászskanzen idilli környezetében találkoztak tegnap, a népművelők napja alkalmából a város köz-művelődési szakemberei. A legjobbak az ünnepségen Tatabánya Kultúrájáért Díjat kaptak: Izingné Pruzsina Rózsa, Rátvai Miklósné, a Tatabányai Bányász Dalkör, a Tatabányai Múzeum kollektívája

„Csak az marad tiéd, mit homlokod mögött viselsz.” Faludy György versének egyik szép gondolata - Varga Viktor színész tolmácsolásában - akár az ünnepség mottója is lehetett volna. Papp Károly alpolgármester személyes érzéssel kezdte köszöntőjét: - Szívem csücske minden olyan ember, aki a művészetek felé tereli társait. Ők, a nép művelői azok, akik szívvel, fáradhatatlanul dolgoznak az emberi lelkek nemesítéséért.

Izingné Pruzsina Rózsát Bánhidán biztosan mindenki ismeri. Családi gyökerei a szlovák nemzetiségi faluból ágaznak, és csaknem harminc éve a Puskin Művelődési Házban dolgozik. - Büszke vagyok arra, hogy a nagyszülőktől kapott szellemi örökséget továbbadtam. Édesapám itt a XV-ös aknán volt bányász. Ő állami elismerést, én városi kitüntetést kaptam. Könnyeztető érzés.

Rátvai Miklósné a város könyvtárában dolgozott három évtizedig: - Szívem vágya volt, hogy, ha nyugdíjba megyek, megkapjam ezt az elismerést. Boldog vagyok, köszönöm kollégáimnak is, akik mindig mellettem álltak.

Darmstädterné Makton Anita, a Tatabányai Bányász Dalkör vezetője arra büszke, hogy a népdalok mellett ők énekelnek egyedül bányászdalokat is a városban. - Örülünk, hogy felfigyeltek hagyományápoló művészeti munkánkra - mondja.

A Tatabányai Múzeum kollektívája összeszokott csapat. Munkájuknak egy szelete az ünnepség helyszíne, a Közép-Európában is egyedülálló skanzen. Fűrészné Molnár Anikó igazgatónő kilencvenhatban már átvehette a díjat. A főszerep ezúttal a kicsi, lelkes, összetartó társaságnak jutott: - Ez fantasztikus érzés. Már el is határoztuk, hogy a díjjal kapott pénzből együtt kirándulunk a Bécs-közeli Schönbrunni kastélyba - beszélt terveikről az igazgatónő.

Izingné Pruzsina Rózsa, Rátvai Miklósné, a Tatabányai Bányász Dalkör és a Tatabányai Múzeum kollektívája kapta az idén, a népművelők napja alkalmából rendezett ünnepségen a Tatabánya Kultúrájáért Díjat. A Szabadtéri Bányászati Múzeumban a természet zöldje adta a megemlékezéshez a díszletet, a Friends együttes latin-amerikai ritmusaival pedig a zenei kíséretet. A város nevében Papp Károly alpolgármester köszöntötte a kitüntetetteket és a kultúra képviselőit, a népművelőket.

Tóth Ilona

24 Óra, 12. évf. 2001. 148. sz. aug. 25. 1. és 5.l.

Nevet kapott a könyvtár

A nagyvárosok életében egy színfolt a sok közül nemzeti ünnepünk, a kisközségek azonban igyekeznek az eseményhez kapcsolódó más rendezvényekkel is emlékeztetessé tenni a nevezetes napokat. Dunaalmás az idei augusztus 20-át könyvtárának névadó ünnepségével tette felejthetlenné. A Csokonai Művelődési Ház a nagy napra megszépült. A friss lakkozástól még enyhén ragacos parketta is arról árulkodott: a millenniumi ünnepség tiszteletére igyekezett megújulni a Duna-parti község kultúrközpontja. A szokásostól eltérő megemlékezésen Tóth Ferenc helytörténész az ország és a falu ezeréves történelmét tekintette át, majd a helyi nyugdíjasklub műsora szórakoztatta a szép számú hallgatóságot. A hagyományos augusztus 20-ai kenyérszentelés után Lévai Péter polgármester szegte meg az új kenyeret, majd a

falu első embere ismertette az önkormányzat határozatát: hétfőtől Lenhardt György nevét viseli a községi könyvtár. A névadó író, festő, helytörténész munkásságát és kötődését a festői községhez dr. Ferenczy Miklós ismertette.

A Dunaalmás történetét szenvedélyesen kutató emberről nemcsak a helytörténész kolléga előadásából tudhattak meg értékes információkat az érdeklődők, hanem a művelődési ház „ablak galériája” jóvoltából is. Még e hét végéig látható a révkomáromi születésű, ám magát dunaalmásinak valló Lenhardt György szobra. Festményeinek színes reprodukciói, az általa összegyűjtött dokumentumok, kiadványok sokasága még hosszú időn át gazdagítja az intézményt.

Bohunka

24 Óra, 12. évf. 2001. 196. sz. aug. 23. 5. l.

Új igazgató a könyvtár élén

Tatabánya Megyei Jogú Város Közgyűlése a városi könyvtár igazgatói álláshelyének betöltésére nyilvános pályázatot írt ki, a korábban lemondott Rátvai Miklósné intézményvezető helyére. A döntés meghozataláig Szolnokiné Laczó Mária igazgató-helyettest bízta meg az igazgató a teendők ellátásával.

Két szabályos pályázat érkezett be az intézményvezetői poszt betöltésére. Egyik a megbízott igazgatóné, Szolnokiné Laczó Máriaé volt, míg a másik Csics Gyuláé. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának tájékoztatása alapján mindkét pályázó végzettsége és szakmai gya-

korlata alkalmassá tette őket pályázatuk alapján a közgyűjteményi intézmény vezetésére. A képviselőknek ennek tükrében kellett dönteni.

A kulturális bizottság fontosnak tartotta, hogy a városi könyvtár jövőbeni önálló működését megfelelő szakértelem alapján lássák el. Ennek szellemében Csics Gyulát javasolták a vezetői posztra, melyet a képviselők elfogadtak. Így ennek szellemében a képviselők 2001. szeptember 1-jétől 2006. augusztus 3-ig őt bízták meg a Tatabánya Városi Könyvtár igazgatói teendőinek ellátásával.

T.Z.

KEM Hírlap, 6. évf. 2001. 203. sz. aug 31. 2. l.

Nagy találkozás

A megyei könyvtár és az *Új Forrás* vendége volt Szilágyi István Kossuth díjas író, a kolozsvári *Helikon* főszerkesztője. Negyedszázada jelent meg a *Kő hull apadó kútba* című regénye, az erdélyi magyar prózairodalom kiemelkedő remeke, amely rangot szerzett számára, és széles körben ismertté is tette. Azóta két regénye jelent meg, a Ceausescu-időkben játszódó *Agancsbozót* 1990-ben, a vallásváltások korát, a 16. századot idéző *Hollóidő* 2001-ben.

- Tíz-tizenkét esztendőként jelenik meg egy-egy regényem, nem vádolhatnak azzal, hogy íróársaimtól elveszem a kenyeret - mondta erről kicsit ironikusan, de elmélyült alkotói módszerét is jellemezve. - Sokáig úgy tűnhetett, egyetlen könyvével elhíresült író maradok - van erre sok példa az irodalomban -, végül is elkészült két újabb regényem.

A négyszázötven évvel ezelőtt, a török hódoltság területén játszódó *Hollóidőből* olvasott fel részleteket a szerző. Elmondta azt is, kortárs élményei ebben a történelmi közegben találták meg magukat. Három részre szakadt az ország, a vallásváltás kálváriáját élte át az elnyomott, sanyargatott magyarság - a múltat idézve a jelenhez szólhat a történelmi regény.

A többfelé ágazó beszélgetésen felmerült a kérdés, a regények története filmre kíváncz-

na, az író azonban nem járul hozzá más műfajú feldolgozáshoz.

- Azért írok regényt - mondta erről a vendég -, mert ehhez nem kell csapatmunka. Ha színdarabot írnék, én lennék a főszereplő, a rendező, a függönyhúzó is. Másrészt megpróbálom helyzetemet láthatóvá, hallhatóvá tenni. Aki elindul velem, az vállalja az út nehézségeit. Nem akarom, hogy egy filmrendező a saját elképzelései szerint alakítsa át a történeteimet annak a nézőnek, akinek csupán száz perce van erre az élményre. Sokan megismerhetik talán a regényt, csak éppen a lényegét nem értik meg...

Tiszteletet parancsoló alkotói álláspont, ha az anyagi sikernél, a népszerűségnél is fontosabbnak tartja az író munkája hitelességét. Egy érdekes helyi történet azonban ellent is mond ennek. Húsz esztendővel ezelőtt az akkor alakuló tatabányai színházban bemutatták a *Kő hull apadó kútba* című regény színpadi változatát. Nagyon nagy szakmai sikert hozott. A darab főszereplője, a tragikusan elbukó hősnőt, Szendy Ilkát alakító Tóth Zsóka előadóművész ott volt a beszélgetésen a megyei könyvtárban, most találkozhatott először személyesen is az íróval...

(o.)

24 Óra, 2001. nov. 8. 12. l.

Szerkesztik: ifj. Gyútsi László, Tata, Móricz Zsigmond Városi Könyvtár
dr. Horváth Géza, József Attila Megyei Könyvtár
Tanczerné Jakus Emőke, Tata, Kőkúti Általános Iskola

Kiadja a József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya, Fő tér 2.
Felelős kiadó: dr. Monostori Imre igazgató
Felelős szerkesztő: Takács Anna
ISSN 1218 9278
Tb.MK. S-44/2001